SAĞLIK NOTLARI

«Toprağın eczası akıl oldu ve tertemiz ruh; toprak âlemi deme artık ona sen. İksirin özü bil onu, hayat iksirinin.»

Söyliyen Mevlâna bu sözü Maveraları kucaklayan düşüncesinden bu hakikat kaçar mı, hiç..

Hayat, haricî ve gelişi güzel bir hâdise değildir, yeryüzünde. Toprak fizyolojik bir temessül ile hususî halini muhafazaya çalışır, faaliyette bulunan bir taazzuv göstererek.. Bu itibarla ona yaşayan bir uzviyet gibi bakmak lâzım gelir.

Toprağın bu hayatî faaliyeti -ki feyiz ve bereket adı verilen keyfiyetle bir dereceye kadar karışır- değişmek kabiliyetindedir. Kuvvetli gübrelerle o kabiliyet artar, fena ziraat usullerile eksilir. Nitekim kemik tozu müstehase fosfatları ve saire gibi tabiî fosfatlarla granitik ve silisli ve umumiyetle asid topraklara fevkalâde inbat feyzi verilebiliyor.

Uzun yıllardanberi denendi, sınandı, toprağın hayatiyetile hayvanların sıhhati arasında sıkı bir münasebet var. Bu denemelerden ve sınamalardan kesin olarak şu netice çıkıyor: Toprağa lüzumu olan fosforu vererek bazı intanî hastalıkların önünü almak mümkün olabilecek.

Bunun insanlar için de mümkün olabileceğini düşünmek bir hayal mi olur dersiniz? Fosfatlı gübrelerle toprağı feyizlendirerek insanın hayatiyetini şahlandırmak!

***

Vak'aların meydana çıkardığı bir hakikat bu: İnsanlar olsun, hayvanlar olsun, iptidaî seciyelerini, kendilerini besliyen toprağın tabiatine borcludurlar.

Toprak ne yaptıysa insan odur.

Topraklarında yalnız çavdar biten ve yalnız onunla beslenen yerlerin halkı cılız, zayıf ve küçük olurlar. Hayvanlar da bodur kalır. Jürasik topraklarda buğday yetişir. Oralardaki halk da kemikli, iri ve güclü olurlar; hayvanları da iri ve boyludurlar.

Bu fark kalmadı artık bugün. Ticarî mübadele kolaylıkları, yeni ziraat usullerinin ilerlemesi halkın tegaddisini her yerde birleştirdi. Buğday külünde yarıya yakın asid fosforik bulunuyor. Buğday ekmeği, kepekli olmak şartile ,sade kalori hasıl eden maddeleri değil, fosforu da zengin bir gıdadır. Esası hemen hemen buğdaydan ibaret olan bir gıda insanın kötüleşen fiziyolojik halini yalnız başına düzeltir.

Sığırların, tavukların en temiz ve iyi cinsleri ve en güzel atlar, toprağında asid fosforik zengin olan yerlerde yetişiyor.

Konuya aid bir müeyyide olduğu için şu vak'alar burada yazılmağa değer. Arjantinde, Uruguayda bir hayvan hastalığı görülüyor;

Tristeza; hayvan sürülerini kırıp geçiriyor.

Büyük sıcaklardan sonra, hava ağırlaştığı ve fırtınalı olduğu zamanlarda bu korkunc hastalık meydana çıkıyor ve birkaç gün içinde 600 genc ve dinc öküzü öldürüyor, 1000 başlı bir sürü içinde.

Hastalık bir nevi örümceğin sürfelerile yayılıyor. Bu sürfeler otlaklarda çimenler arasında açılıyorlar, çayırlarda yatan hayvanlara üşüşüyorlar. Hayvanları ısırıyorlar, kılıklarını değiştiriyorlar, cinsî şekillerini alıyorlar. Yetişmiş dişileri hasta hayvan kanile boğulasıya dolarak yumurtlamak için yere düşüyorlar. Otlar arasına yumurtaları bırakıyorlar. Çenber de böylece dönüp gidiyor. Bunun böyle olduğu laboratuar denemelerile de gösterildi.

***

Arjantinde sun'î gübrelerle beslenen otlaklarda hastalık uğramıyan tegaddi sahaları yetiştirilebiliyor. Öyle ki Tristeza etraftaki tarlalarda müthiş tahribat yaparken insan iradesile sun'î olarak yetiştirilen feyizli adacıklara yerleştirilen cılız hayvanlar gelişiyor, üreyorlar; civardaki çayırlarda hüküm süren en müthiş hayvan hastalığından asla zarar görmiyerek..

Bu keyfiyet türlü türlü tefsir olunuyor. Başlıcası şu: Hayvanların tabiî hayatları için elzem olan fosfor o çayırlarda çok bulunuyor ve bu fosforu geviş getirici büyük hayvanların eski zamanlardan kalmış müstehase halindeki fosfatları veriyor.

Paleontoloji âlimleri söylüyorlar, Pampa'da toprak altında 100,000 kilometre uzanan kemik yığınları bulunuyor. Nasıl olduysa olmuş, yer çökmüş, yeryüzündeki bu kemikler toprağın altında kalmış. Biz henüz yeryüzünde yokken geçen zamanlarda yaşamış hayvanların kemikleri bunlar. Bu fosfatlar hayat üzerine bir tesir icra ediyorlar, ırkların ıslahı ve onların hastalıklara karşı mukavemeti için lâzım olan iptidaî şartı haiz bulunuyorlar.

Söylenenlerden şu netice çıkarılabilir: Toprağı ıslah etmekle insan ırkını da ıslah etmiş oluruz, hayvanlarınkilerle beraber.

***

Toprak menkıbesini okurken sizin de hatırınıza gelmiştir, belki, Şirazlı Sadinin beyti:

Şaşmamalı, toprakta eğer gül yeterse; nekadar gülendam uyuyor, topraklarda...

Dr. Rusçuklu HAKKI

İçkili lokantalara yapılan zam

Belediye iktısad müdürlüğü içkili mahallere aid yeni tarifeyi Belediye daimî encümenine vermiştir. Alkollü içkilerde zam, yeni ilâve edilen Millî Müdafaa vergisi miktarını tecavüz etmiyecektir.

Şekerin pahalılaşması göz önünde tutularak şekerli meşrubat fiatlarına yüzer para zam esası kabul edilmiştir.

Gıda maddelerinin pahalılaşması da göz önüne alınarak tabldotlara yirmi beşer kuruş zamma muvafakat edilmiştir.

Bazı eğlence yerlerinin sınıf farkları değiştirilmiştir.

Otelciler de zam istiyorlar

Otelciler Belediyeye müracaatle yüzde yirmi nispetinde zam istemişlerdir. Otelciler bu talebe sebeb olarak pahalılığı ileri sürmektedirler.

Bundan başka otellerin sınıflara ayrılması da istenmektedir. Belediye iktısad müdürlüğü bu sınıflar hakkında Otelciler Cemiyetinden malûmat istemiştir.

İzmir Fuarına hazırlık

İzmir (Hususî) — İş Bankası umum müdürlüğü, belediye riyasetine bir tezkere yazarak, Bankanın bu sene fuarda bir paviyon inşa ettireceğini bildirmiştir. Eti Bank, Sümer Bank ve diğer bankalar da mevcud paviyonlarını kısmen yeniden tanzim edeceklerdir.

Paviyon satışları olmuş ve şimdiye kadar epeyce satış da yapılmıştır.

İzmirde hastabakıcılık kursları

İzmir (Hususî) — Şehrimizde yeniden hastabakıcılık kursları açılacaktır. Hazırlıkları başlamıştır. Diğer taraftan sargı paketleri için, Yardımsevenler Cemiyeti tarafından mevcuda ilâveten yeniden gazeteler vesair suretle davetler yapılmıştır. Bu hareket de en geniş şekline konacaktır.

9 yaşındaki bir çocuk kazaen kardeşini öldürdü

Eyübsultan civarında bir köyde oturan Mehmedin oğlu dokuz yaşında Ömer, tabanca ile oynarken silâh kazaen ateş almış, çıkan kurşun, karşısında bulunan bir yaşındaki kardeşi İsmailin karnından girerek bel kemiğinden çıkmıştır. Derhal ölen çocuk, adliye hekimi Enver Karan tarafından muayene edilmiş, gömülmesine ruhsat verilmiştir. Tahkikat yapılmaktadır.

Tramvaydan atlarken

Beyazıd - Maçka hattında işleyen 121 numaralı tramvaydan Gülhane parkı önünde atlamak isteyen Orhan, müvazenesini kaybederek düşmüş, başından yaralanmıştır.

Orhan, Cerrahpaşa hastanesine kaldırılmıştır.

İhtiyar bir adama çarpan otomobil

Şoför Feridin idaresindeki 1946 numaralı otomobil, İstiklâl caddesinden geçerken Nisuaz pastanesi önünde Selim adında bir ihtiyara çarparak yaralamıştır.

Bir yangın başlangıcı

Tahtakalede Sabuncu hanında Kâmile aid krem imalâthanesinde krem kazanının parlaması neticesi mukavva kutulara sirayet eden ateş, bir yangın başlangıcına sebebiyet vermişse de sür'atle yetişen itfaiye tarafından sirayetine meydan verilmeden söndürülmüştür.

Kardeşini öldürdü

İzmir (Hususî) — Karşıyakada Ruşen sokağında Hüseyin Cahid, kardeşi Ali ile miras kavgası etmiş ve fazla sarhoş olduğu için kardeşini bir kaç yerinden ağır surette yaralamıştır. Yaralı hastanede ölmüş, katil kardeş yakalanmıştır.

Vali Ankaradan geldi

Asker ailelerine yardım işi hallediliyor

Belediyeler, varidat için bazı resimlere zamlar yapacak

Hükûmetle İstanbul Vilâyet ve Belediyesine aid bazı işler hakkında temasta bulunmak üzere Ankaraya gitmiş olan İstanbul Vali ve Belediye Reisi Lûtfi Kırdar dün şehrimize avdet etmiştir. Lûtfi Kırdarın Ankarada bilhassa asker ailelerine yardım işi etrafında hükûmetle temasta bulunacağı yazılmıştı.

Asker ailelerine yardım için Dahiliye Vekâleti tarafından hazırlanmakta bulunan kanun lâyihasile mahallî vaziyetlere göre Belediyelerin kendi ihtiyaclarını nazarı dikkate alarak Belediye resimleri ve tarifeler üzerinden yapılacak zamların nisbetlerini tayin etmek hakkının umumî meclislere verilmesi hususunda bir teklif yapıldığı öğrenilmiştir.

Muhtelif Belediyelerin vaziyetleri gözönünde tutularak yapılmakta olan bu etüdlerin hazırlanan kanun projesi için faydalı olacağı malûmdur. Bugünkü vaziyete nazaran mükelleflerle yardım edilecek sınıf arasında hasıl olan aded farklarının her belediyenin umumî meclisleri vasıtasile mahallî imkân ve vaziyetlere göre telâfi edebilmesi Dahiliye Vekâletine gönderilecek etüdün esaslarını teşkil etmektedir.

İstanbul Belediyesi bu hususdaki etüdünü Ankaraya göndermiştir.

Bu zamların şu rüsumlardan bazılarına yapılması muhtemeldir:

Nakil vasıtaları, elektrik, havagazi, telefon, müştail mevad, tanzifat, tenvirat, kunturat harcları, lûbiyat vesaire.

ŞEHİR İŞLERİ

Sahil gazinoları

Mevsim dolayısile sahil gazinolarının bir kısmının deniz üzerine kazıklarla muvakkat ilâveler yaptıkları ve bunların ağırlığına tahammül edemiyerek yıkılıp feci hâdiselere sebebiyet vermekte olduğu belediyece göz önünde tutularak bu gibi yerlerin bir kontrola tâbi tutulması alâkadarlardan istenilmiştir.

Asfalta çevrilecek şoseler

Belediyenin bu seneki yol inşaatı bir haylı geniştir. Fakat bu inşaat için parke bulmak kabil olamamaktadır. Bir metre murabbaı yere parke döşenmesi 5,5 liraya mal olmaktadır. Bunu nazarı dikkate alan Belediye, şose yolun üzerine asfalt döşenmesine karar vermiştir. Bu suretle bir metre murabbaı şosenin asfaltla iki liraya döşenmesi imkânı vardır. İlk olarak muhtelif kazalarda bunun tecrübesi yapılacaktır. Beyoğlunda Hürriyeti Ebediye caddesi, Bozkurd, Azabkapı çöp iskelesi, Samatya yolu, Fatih kazasında bina yapılmış, fakat kaldırım yapılmamış olan yayın yerleri sokakları, bu meyanda Kâmil paşa, Dolab, Şehid Kubilây, Ocaklı, Mutemed, Akdeniz caddesi, (bu caddeler hep tramvaya amud caddelerdir.)

Bunlardan başka Tüfekci Salih, Tayyareci Fehmi, Tavukçu Fethi caddeleri de asfalt şose olarak inşa edilecektir.

Noksan tartılı ekmekler

Dünkü teftişler esnasında Şehremininde Mehmedin fırınından 58, Koca Mustafapaşada Yorginin fırınından 95 ve Lâlelide Tevfiğin fırınından 75 kilo olmak üzere 228 kilo noksan tartılı ekmek musadere edilmiş ve fırıncılar hakkında kanunî muameleye tevessül olunmuştur.

İki arkadaş arasında

Üsküdarda tütün deposunda çalışan Ferhadla arkadaşı Hamdi, sarhoşluk neticesi aralarında çıkan münazaa esnasında Ferhad başından, Hamdi de gözünden yaralanmıştır.

Hâdiseyi müteakıb her ikisi de tedavi altına alınmıştır.

Şehir ve Memleket Haberleri

Yardımsevenler Cemiyetinde

Hastabakıcılık kurslarına yazılan arttı

Yardımsevenler Cemiyeti idare heyeti dün öğleden sonra cemiyet merkezinde toplanarak gönüllü hastabakıcılık faaliyeti etrafında tetkiklerde bulunmuştur.

Evvelki günden itibaren hastanelerde açılan kurslara 200 kadın devam etmektedir. Kurslara davet edildikleri halde, evlerinde bulunamıyan kadınlar dün cemiyet merkezine gelerek vesikalarını almışlardır. Kazalardan kurslara yazılan kadınlar da müretteb oldukları hastanelere gelmişlerdir. Cemiyet bunların yatacakları yeri ve ihtiyaclarını temin etmiştir. Guraba hastanesinde kurs görecek kadınları her gün hastaneye götürüp getirmek üzere bir otobüs kiralanmıştır.

Dünkü toplantıda, cemiyet hesabına prevantoryomda tedavi edilecek iki çocuk için tahsisat verilmiştir. Ayrıca üç çocuğa da iş temin edilmiştir. Ankara merkezinden, İstanbul şubesine aid olan para makbuzları gönderilmiştir. Bu makbuzlar azalara tevzi edilmeğe başlanmıştır. Cemiyet azasından Refia Tevfik, cemiyetin faaliyeti etrafında, ayın 16 ncı günü saat 16,30 da Eminönü Halkevinde bir konferans verecektir.

MÜTEFERRİK

Ziraat Vekili Trakyaya gitti

Bir müddettenberi şehrimizde bulunan Ziraat Vekili Muhlis Erkmen dün akşam Alpulluya hareket etmiştir. Muhlis Erkmen, Alpulluda pancar ekimi ve umumî mahsul vaziyetini inceledikten sonra, Trakyanın bazı bölgelerine de giderek tetkiklerine devam edecektir.

Vekilin Trakyada bir hafta kadar kalacağı tahmin olunmaktadır.

Tıb Talebe Yurduna alınacak eczacı talebeler

Leylî Tıb Talebe Yurdlarına alınacak eczacı mektebi talebesinin kabulüne başlanmıştır. Bu talebeler, tahsillerini ikmal ettikten sonra, üç sene mecburî hizmete tâbi tutulacaklardır.

Tayyareci olacak gencler

İnönü hava kampında tayyareci olarak yetişmek için Türk Hava Kurumuna yapılan müracaatler, günden güne artmaktadır. Son bir ay zarfında orta okul mezunlarından 180 genc İnönü hava kampına sevkedilmiştir. Ayrıca 117 gencin evrakları hazırlanmış olduğundan bunlar da bir kaç güne kadar sevkedilecektir.

Sıhhî durumları tayyarecilik mesleğine müsaid olmıyanlardan 107 kişinin müracaatlerinin kabulüne imkân görülmemiştir. Havacılığa talib olan gencler, çok ciddî bir muayeneye tâbi tutulmaktadırlar.

İngiliz profesörünün verdiği konferansların neticesi

Londra Üniversitesi profesörlerinden Henlayn, Maarif Vekâletinin daveti üzerine şehrimize gelmiş ve orta tedrisat lisan muallimlrine üç konferans vermişti. Vekâletin, konferansı takib eden muallimlerden aldıkları intıbalar hakkında birer rapor istemiştir. Muallimler, Vekâletin istediğini hazırlayarak Maarif müdürlüğüne vermişlerdir. Bu raporlarda, profesörün gösterdiği esasların, mekteblerimizde takib olunan İngilizce tedrisatına uygun olup olmıyan noktalarını işaret etmişlerdir. Vekâlet, bu raporları tetkik edecek, icab ederse tedrisatta bunlardan istifade edeck tadilât yapacaktır.

Halis nohudu mahlût kahve diye satıyormuş!

Dün Tahmiste Mihal oğlu Bahla adında bir çaycı, çay yerine ayı yoncası satarken suç üstünde yakalanmıştır.

Bundan başka gene o civarda çaycı Hüseyin, tamamen nohudu mahlût kahve yerine kilosunu 180 kuruştan satmıştır.

Her iki muhtekir, haklarında tanzim edilen evrakla birlikte adliyeye teslim edileceklerdir.

Fatih cinayeti

Kıskanclık yüzünden karısını öldüren kasab Fazıl uzun bir muhakeme celsesinden sonra tevkif edildi

Fatihte Gelenbevi Lisesi önünde cumartesi akşamüstü işlenen feci cinayetin muhakemesine dün sabah İstanbul ikinci ağır ceza mahkemesinde meşhud suç kanununa göre başlanmıştır. Muhakeme, öğle tatili fasılasından sonra akşama kadar sürmüştür.

Suçlu mezbahada kesici Fazıl Engin, muhakemede, evvelce zabıtaca ve müddeiumumilikçe alınan ifadelerini tekrarla, öldürdüğü karısı Mükerremin Tahirle bir arada yaşadığını, çocuğunu kendisine bırakıp onunla gittiğini, bu sebeble «gel, eve dön» demek maksadile onu semt semt aradığını söylemiş ve devamla şöyle demiştir:

«— Mükerremi, mektebin önünde Tahirle kolkola gördüm. Eve dönmesini teklif ettimse de «gelmem!» diyerek beni göğsümden itti. Ayni zamanda sövdü. Ben de artık gözlerim dönerek, kendimi kaybedip yanımdaki bıçağa sarılmışım.»

Mahkemede 30 şahid dinlenildi. Kadın, erkek, çocuk, bu şahidler arasında Tahir de vardı. Tahir, Mükerremi Eyübsultandaki kontrplâk fabrikasında çalışırken tanıdığını, geçenlerde kendisine «ben kocamdan ayrılıyorum, bana bir oda bul» dediğini, kendisinin de bulduğunu anlattı. Vak'a günü de Fazılla sokakta karşılaştıklarını ve kadın Fazılın yanına dönmeği reddedince, kesicinin, Mükerremi bıçakladığını ilâve etti.

Muhtelif şahidlerin ifadeleri hulâsasına göre, kontrplâk fabrikasında çalışan Mükerrem, kocası olan mezbaha kesicisi Fazıl Enginden her nedense bıkmış, Tahirle evlenmeği kurup kocasının evinden uzaklaşmıştır. Fazıl Engin de, tâ Eyübsultandan Fatihe kadar, karısını aramış, bulunca arada geçen münakaşayı müteakıb ölümüne sebeb olacak derecede ağır yaralamıştır.

Mahkemede, görülen lüzum üzerine muhtelif şahidler karşılaştırıldı, bunların ifadeleri arasındaki mübayenetin telifi için uğraşıldı.

Şahidlerin sonu alındıktan sonra, suçlu avukatı Şemseddin Numan, müekkilile tahkikatın genişletilmesi hususunda görüşmek istedi. Celseye, on dakika ara verildi. Celse açılınca, avukat, müekkili suçlunun «sairfilmenam olduğunu, uykudan kalkıp hem gece, hem de gündüz yürüdüğünü, hatta bu sebeble bazan bağlanmasına lüzum görüldüğünü» ortaya attı, bu iddiasını, adlî tıbda müşahede altına alınması isteğile bağladı. Bunun üzerine, adliye hekimi Enver Karana gönderilen suçlunun muayenesi yapıldı, neticede «kısmen veya tamamen cezaî mes'uliyetini salib bir gûna hali görülmediğine» rapor alındı.

Suçlu avukatının bu rapora karşı itirazları ve başkaca tahkikatın tevsii taleb leri reddolundu. Müddeiumumî Turgud Oktay, mütaleasını bildirerek, suçlunun karısını tehevvüren ve kasden öldürmekten cezalandırılması, vak'ada tahrik mahiyetinde cezayı azaltıcı sebeb görüldüğünden, ona göre de cezanın azaltılması isteğinde bulundu.

Neticede, suçlu mezbaha kesicisi hakkında tevkif müzekkeresi kesildi, muhakemenin sonu, müdafaa yapılmak ve karar verilmek üzere 19 haziran perşembe 14 e bırakıldı.

MAARİFTE

Mekteblere aid meseleler

Maarif Vekâleti mekteblere aid bazı meselelerin tetkiki için Ankarada bir komisyon toplamıştır. İstanbul Maarif müdürü Tevfik Kut bu komisyonun çalışmalarında bulunmak üzere Ankaraya gitmiştir. Komisyonda, ikmale kalan talebenin miktarı ve bunların yetiştirilmesi için icab eden tedbirler tetkik edilecektir.

Maarif müdürü Tevfik Kut, şehrimizden Anadoluya giden talebe miktarını da Vekâlete bildirecektir. Bu izahattan sonra Vekâlet, Anadoluda açılması icab eden mekteb ve şube adedini tespit edecektir.

Mahkemede şaşırmış!

İstanbul ikinci asliye ceza mahkemesinde dün bir davaya bakılırken, şahidlerden Rızanın mahkemedeki ifadesi, evvelce hazırlık tahkikatında verdiği ifadeye uygun görülmemiştir. Bunun üzerine, hakkında takibat açılmasına ve tevkif müzekkeresi kesilmesine karar verilmiştir. Bunun üzerine, şahid, evvelce verdiği ifadeye dönerek, onun doğruluğunu tasdikle, mahkemede şaşırdığını, bu sebeble buradaki ifadesinde bir yanlışlık olduğunu söylemiştir. Neticede, yalan yere şahidlikten takibat durmuştur. Tevkif kararı da ortadan kaldırılmıştır.

Ödemişte iki cinayet

İzmir (Hususî) — Ödemişte Bademli köyünde Mehmed, karısı 18 yaşında Cevriyeyi, ayni köyden Halil oğlu Osmanla konuşurken görmüş, bıçağına sarılarak her ikisini ağır surette yaralamıştır.

Gene Ödemişte bir namus meselesi yüzünden Raşid Balcı namında biri, baba bir, ana ayrı kardeşi Mehmedi öldürmüştür. Hâdise çok çirkin mahiyette geçmiştir.

Maktül, üvey annesi Şerife ile münasebet halinde imiş. Raşid bunu hissetmiş ve nihayet kendilerini yatakta yakalıyarak çiftesi ile evvelâ kardeşine ateş etmiş ve onu ağır surette yaralamıştır. Müteakıben annesine ateş etmiş, fakat kapsül ateş almamıştır. Yaralı ölmüş, katil yakalanmıştır.

İKTISAD

Dünkü ihracat

Dün muhtelif memleketlere 137 bin liralık ihracat yapılmıştır. Bu meyanda İsviçreye 19 bin liralık çürük fındık ve 10 bin liralık deri gönderilmiştir.

5 ton nişadır geldi

Dün hariçten 5 ton nişadır ve bir miktar kalay gelmiştir. Rumanyaya da 700 ton kadar üstübü ihrac edilmiştir.

Pirinç fiatları niçin yükseliyor?

Son günlerde pirinç fiatlarında fazlaca bir yükseliş göze çarpmaktadır. Fiatlar, bu bir kaç gün zarfında 33 kuruştan 45 kuruşa çıkmıştır.

Mürakabe bürosu, yükseliş sebeblerini tetkike başlamıştır.

7 bin sandık çay geliyor

Bağdaddaki 5000 ve Basradaki 2000 sandık çay, kısa bir müddet zarfında memleketimize gelmiş olacaktır.

Otomobil lâstiği tevziatı

Ticaret Vekâleti lâstik tevziatı için İstanbul vilâyetinden bir liste istemiş ve bu liste Vekâlete gönderilmiştir. Vekâlet, İstanbulda faal olarak kaç otomobil bulunduğunu, bunların cinslerini, ihtiyaçlarını tespit ettirmiştir. Vilâyet 1700 lâstik talebini havi bir liste hazırlamıştır. Bu lâstikler şehrimizdedir. Vekâletten emir gelir gelmez tevzi edilecektir. Anadoluya da 500 lâstik gönderilmiştir.

Yaralanan amele

Şamandıraya bağlı Kapı Arma vapuruna yanaşık mavnada çalışan İbrahim vinççi İbrahimin hatası neticesi mavna ile vincin indirmikte olduğu arpa kazanı arasında kalarak muhtelif yerlerinden ezilmiş, Beyoğlu hastanesine kaldırılmıştır.

Dut ağacına çıkarken

Samatyada Kurudemir sokağında oturan İbrahimin 12 yaşlarındaki oğlu Sadık, Şehremininde Kenanın bahçesindeki sudolabı üzerinden dut ağacına çıkarken ayağı kayarak düşmüş, başından ağırca yaralanmıştır.

HEM NALINA HEM MIHINA

Boş bir iddia

Sulh taarruzu dedikodularından bahseden dünkü yazımızın sonunda, İngilterenin mağlûb olacağını anlayarak veya mağlûb olarak sulh istemesi için tahakkuku lâzım gelen şartların tetkikini bugüne bırakmış'ık. İki muharib devletten birinin mücadeleden vazgeçerek barışa razı olması için ilk esaslı şart, ordularının kat'î neticeli meydan muharebelerinde mağlûb olarak harbe devam edemiyecek hale gelmesidir. İngiliz orduları ise, Almanyaya karşı hiç bir kat'î neticeli meydan muharebesi vermemişlerdir ki mağlûb olsunlar.

Bilâkis Libyada ve şarkî Afrikada iki büyük İtalyan ordusunu imha etmişler, İtalyanın şarkî Afrika imparatorluğunu hemen hemen tamamile ele geçirmişlerdir.

Bugünkü vaziyeti tetkik edersek görürüz ki İngiliz donanması galib ve denizlere hâkimdir.

Hava ordusu, tam ve kat'î bir hakimiyet elde edememiş olmakla beraber, İngilterenin garbda ve şarktaki esas mevzilerini, herhangi bir işgal ve istilâya karşı hem koruyabilmekte, hem de gittikçe kuvvetlenmektedir.

Kara ordusu ise, Belçikada, Fransada, Yunanistanda, Giridde verdiği muharebeleri kaybetmiş, Libyadaki arazi kazanclarını terkederek Mısır hududuna çekilmek mecburiyetinde kalmıştır. Fakat kıt'adaki muharebelerin hepsinde, İngiliz ordusu, pek mahdud yardımcı kuvvetlerden ibaretti ve İngiliz ordusun uun büyük kısmını teşkil etmekten çok uzaktı. Libyada mağlûb olan İngiliz kuvveti, yalnız bir buçuk tümendi. Britanya adalarında ve Ortaşarkta bulunan asıl İngiliz orduları, henüz sapsağlam durmaktadır, şimdiye kadar harbeden İngiliz kuvvetlerinin teşkil ettikleri bir nevi perde ve himaye hattı arkasında mütemadiyen teşkilâtlanmakta ve artmaktadırlar.

İngiltereyi sulha icbar etmek için Ortaşarkta ve Britanya adalarındaki orduları kat'î mağlûbiyetlere uğratmak lâzımdır Bugün için, bu ordulara karşı, ciddî bir taarruz bile başlamamıştır. Geçen sene bugünlerde Belçika ve Fransada mağlûb edilen 12 tümenin yerine, bugün İngilterede, takriben 80 tümen teşkil edildiği tahmin olunuyor. Yunanistanda, Giridde, Libyada mağlûb olan mahdud birlikler, imparatorluğun her tarafından gönderilen ikmaller ve yeni teşkil edilen tümenlerle telâfi edilmiştir. Şarkî Afrikada Eritreyi, Somaliyi ve Habeşistanı işgal için kullanılan İskoçya, Hind ve cenubî Afrika kuvvetleri, Ortaşarka gönderilmişlerdir. Demek ki İngiliz kara ordusu da, İngiliz donanması ve hava ordusu gibi, mağlûb edilmiş değildir ve taze kuvvetlerile harbe hazırdır. Şu halde İngiliz orduları mağlûb edilememişlerdir ki İngiltere, bir Mihver sulhunu kabul etmek mecburiyetine düşmüş bulunsun.

İngilterenin mağlûb olacağını anlayarak barış istemesi için ise, Atlantik meydan muharebesinin ümidsiz bir vaziyete girmesi lâzımdır.

Atlantik meydan muharebesi, bir iki ay içinde İngiltereyi mağlûb edemez; Geçen Büyük Harbde, İngilizler, şiddetli denizaltı harbinin en buhranlı devrinde, bir seneden fazla dayanmış, sonra, Amerikanın yardımile mücadeleyi kazanmışlardı. İngilterenin bu harbde de, ayni mukavemeti göstermemesine sebeb yoktur. Amerika, bu defa da, Atlantik meydan muharebesini, İngilizlere kazandırmak için, kollarını ve paçalarını sıvamıştır. İngiliz - Amerikan müşterek gayreti akim kalmadıkça İngilterenin mağlûbiyeti kabul etmesi düşünülemez.

Karada, havada ve denizde bugünkü vaziyet, İngilterenin sulh istemesini icab ettirmediğine ve İngiliz sebatı ve inadı malûm olduğuna göre, Mihverin İngilizleri mağlûb ve sulha icbar ettiği yolundaki propagandası doğru değildir. Bu iddia harbin 22 inci ayında, henüz ve hâlâ boş bir iddiadır.

Küçük hikâye

Aşk kine çevrilince...

Peride Celâl

— Evet, diyordu genc kadın, inanın Rıza beni öldürecek... Fırsat gözlüyor. Ah, inanmıyor musunuz? Deli miyim ben? Niçin yalan söyleyeyim? Korkuyorum, çok korkuyorum... Öyle sinsi, garib bir hali var ki!. .

Kocasile arası bozulduktan bir müddet sonra Belkıs bu acayib korkuya kapılmıştı. Fakat dostları, onun bu evhamını manasız buluyorlardı. Evet, Rıza son zamanlarda çok değişmişti. On senelik sakin, gürültüsüz bir evlilik hayatından sonra başka bir kadına tutulmuş; aylardanberidir karısını, ayrılmak için tazyik edip duruyordu. Bununla beraber o, karısını öldürecek, canavar ruhlu insanlardan değildi. Bunu herkes böyle söylüyordu.

Belkısla Rıza, daha birkaç ay evveline kadar mes'ud, tasasız yaşayıp giderken, birdenbire sahneye Nihal çıkmıştı. Bu, sarışın, güzel bir duldu. Rıza Nihale deli gibi âşıktı. Ayrılmak ve onunla evlenmek için karısına büyük bir servet teklif etmişti. Fakat Belkısın gözü hiç bir şey görmüyor, kocasının kâh tehdidle, kâh tatlılıkla yaptığı ayrılma tekliflerine bir türlü razı olmuyordu. Rızanın bir başka kadına doğru kaydığını gördüğü gündenberi Belkısın eski müşfik dost sevgisi birdenbire sanki alevlenmiş, müthiş bir ihtiras ve kıskanclık içinde Rızaya dört elle sarılmıştı. Ne olursa olsun, onu bırakmak istemiyor:

— Hayır, diyordu, onu öbürüne vermiyeceğim. Onu seviyorum. On sene bütün derdlerini paylaştım. Aramızda büyük bir hatıra bağlantısı var. O şimdi bütün bunları bir koparışta atmak, her şeyi bırakıp gitmek isteyor. Benden daha gencini, güzelini buldu. Yeni bir hayatın vadettiği zevk ve heyecanlarla şimdiden sarhoş oldu. Fakat ben öyle miyim? Ondan başka kimseyi sevmiyorum. Beni teselli edecek ne bir başka sevgim, ne de bir kimsem var. Hayır, bu kadar haksızlık olmaz. Beni eski bir eşya gibi bir köşeye fırlatıp gitmesine müsaade etmiyeceğim.

Ve genc kadın, hakikaten her şeye tahammül ediyor, günden güne uğradığı hakaretlerle, kinle dolup taşmasına rağmen, kocasına, kendisini terkedecek en küçük bir fırsat vermemiye çalışıyordu. Yalnız bir gün Rızaya garib bir tebessümle bakarak şunu demişti:

— Belki bir gün, fakat benim istediğim zaman, benden kurtulacaksın. Lâkin zavallı dostum, bu senin felâketin olacaktır.

Rıza yavaş yavaş, artık ondan kurtulamıyacağına kanaat getirmeye başlayor, karısını nefret içinde, düşman gibi görüyordu. Bırakıp gitse? Hayır, bunu yapamazdı. Mahkeme hiç bir zaman kendisini haklı bulmıyacak, belki de cezalandıracaktı. Zaten sevdiği kadına eski bağlardan kurtulmuş, yepyeni bir insan gibi gitmek isteyordu.

Karı kocanın hayatları cehenneme dönmüştü. Belkıs kocasının, her an öbürünü düşünmekte olduğunu biliyor, fakat avını yakalamış vahşi bir hayvan gibi, kuvvetine mağrur, hiç bir şeye aldırmaz görünüyordu. Bununla beraber, çok ıstırab çektiği muhakkaktı. Ateş içinde yanan iri gözlerinden, hırstan, kederden küçülmüş esmer yüzünün gergin ifadesinden, ne hal içinde olduğunu anlamak kolaydı. Her şeye rağmen ikisi de evde hizmetçilere, yabancılara bir şey hissettirmemiye çalışıyorlar, fakat yalnız kalır kalmaz derhal kavgaya başlayor ve odalarına kaçıyorlardı. Bir gün Rıza Belkısın yüzüne şöyle bağırmıştı:

— Ah, demek kurtulmak için seni öldürmek lâzım öyle mi?

Belkıs bu sözleri duyduğu zaman, titreyerek, dimdik durmuş, bir şey söylememişti. İşte bu sözlerden sonra, genc kadına o garib evham gelmişti. Kocasının her sözüne, her hareketine mana vermeğe, onun kendisini öldüreceğini şurada burada söylemeğe başladı. Onu teselli, teskin etmeğe çalışıyorlar, fakat muvaffak olamıyorlardı. Kocasının yeni bir tehdidi karşısında derhal ahpablarına, titremeler, asabî krizler içinde koşuyor:

— Beni öldürecek, siz inanmıyorsunuz. Fakat göreceksiniz, beni öldürecek, diye ağlayordu.

Son zamanlarda yüzü, büsbütün korkunc bir hal almıştı. Dostları ona acıyor, bütün bu korkulardan, ıstırablardan kurtulmanın tek çaresinin Rızadan ayrılmak olacağını anlatmaya çalışıyorlardı. Fakat genc kadın, bir türlü bu ayrılığa da karar veremiyor, şaşkın, perişan:

— Yapamam, onu terkedemem. Öleyim daha iyi, diye inleyordu.

Ve nihayet bir gün, anî bir şekilde öldüğü haber alındı.

Öldüğü günün akşamı, yakın bir dostundan ayrılırken, gözleri kederle kararmış, yüzü sapsarı:

— Hele bu son günlerde çok korkuyorum! diye derd yanmıştı, Rıza, büsbütün korkunc bir hal aldı. Etrafımda bir şeyler aranır gibi dolaşıyor. Gözü hep üzerimde... Ne isteyor bilmiyorum. Fakat çok korkuyorum; çok korkuyorum...

Dostunun güldüğünü gördüğü zaman da, ümidsiz bir tavırla:

— Göreceksin, göreceksin! diye mırıldanmıştı.

Genc kadının, bu sözlerin ertesi günü yatağında ölü bulunması, bilhassa yakın tanıdıklarının hayrete ve şüpheye düşmesine sebeb oldu. Kocası, çağırılan doktora ve tahkikata gelenlere, fazla miktarda Veronal almış olacağını, zaten son günlerde iyi uyumadığı için bu ilâcdan sık sık kullandığını söylemişti. Verilen rapor da, genc kadının, Veronal dozunu fazla kaçırarak öldüğünü gösteriyordu.

Bir iki gün içinde, şehirde dedikodular dolaşmaya başladı. Belkısın dostları, açıkça, Rızayı itham ediyorlardı. Nihayet, genc kadının bir akrabası polise müracaat etti. Belkısın ölümünden bir akşam evvel söylediği sözleri nakletti. Bunun üzerine tahkikat derinleşti. Vak'a gazetelere aksetti. Belkısın sadık hizmetçisi, bu esnada; o akşam Rızanın, karısına karşı aylardanberi ilk defa fazla alâkalı ve müşfik göründüğünü ve uyku ilâcını bile elile verdiğini söyleyince, vak'a büsbütün ehemmiyet kesbetti. İş mahkemeye düştü. Gazeteler Rızanın resimlerini bastılar. Heyecanlı yazılar yazdılar. Genc adam, etrafındaki şüphe çemberinin gittikçe daraldığını görüyor, şaşırmış bir halde, masumiyetini ispata çalışıyordu. O zaman da şöyle soruyorlardı:

— Onu niçin tehdid etmiştiniz? Kendisinden nefret ettiğiniz halde, o gece niçin o kadar müşfik hareketlerle ilâcını bile kendi elinizle verdiniz?

Rıza, şaşkın, perişan:

— O gece barışmıştık, diye cevab veriyordu, çünkü artık ayrılmaya razı olduğunu söylemişti. Fakat çok mustarib görünüyordu. Teskin etmeye çalışarak, iyi sözler söyledim. Masanın üstünde duran bardakta ilâcı olduğunu, getirmemi istedi, getirdim, elimle verdim. Hayır, onu öldürmeyi düşünmedim, hiç bir zaman düşünmedim. Evvelce belki hiddetle böyle bir şey söylemişimdir.

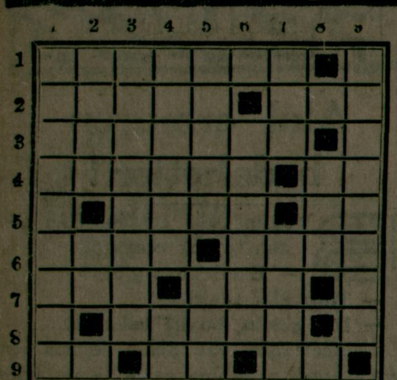
Her şeye rağmen Rıza etrafındakilerin kendisine şüphe ve nefretle bakmakta olduğunu görüyordu. Fakat aleyhinde kuvvetli bir delil yoktu; avukatının şiddetli müdafaasile yakasını mahkemeden kurtarabildi. Bununla beraber dostları, sevdikleri, hatta en yakınları, herkes onu mahkûm etmişti. Sevdiği kadın soğuk bir mektub yazarak, kapısını yüzüne kapadı. Diğerleri etrafından uzaklaştılar. Hatta korkudan, hizmetçileri bile onu bırakıp kaçtılar. Rıza etrafında açılan uçurumu, her şeyin nasıl yıkılıp, hayatının nasıl tahammül edilmez bir hale gelmekte olduğunu gördükçe çıldıracak gibi oluyor, bu müthiş ağın içine nasıl düştüğünü, kendini bu hale getiren sebebleri bir türlü keşfedemiyordu.

***

Zavallı adam, müthiş hakikati hiç bir zaman öğrenemedi. Çünkü genc kadın, her şeyi çok ince bir ustalıkla idare ederek, daha çok evvelden sahte korkularla onu ahpablarının yanında itham etmiş, son gece, ayrılmaya razı olduğunu söyleyip barışarak, kendini ölüme sürükleyen zehiri bile onun elinden içmeye ve bunu hizmetçiye göstermeye muvaffak olmuştu.

Hayatı pahasına da olsa, intikamını almış sayılırdı. Zaten son zamanlarda aşkı müthiş bir kine çevrilmiş, yarı çılgın bir halde, intikamdan başka bir şeyi düşünmez olmuştu.

BULMACA

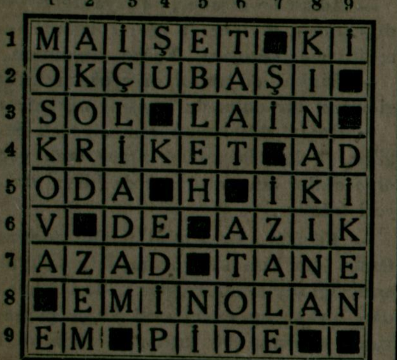
Soldan sağa:

1 — Bolluk. 2 — Oldukça fazla, büzük. 3 — Korunma. 4 — Ele geçirilmek istenen, işaret sıfatı. 5 — Bir edat, bir emir. 6 — Garib, Amerika çiftliği. 7 — Bay, bir emir. 8 — Bir kadın ismi. 9 — Bir çeşid tuzak, bir emir, nota.

Yukarıdan aşağıya:

1 — Rusyanın son ele geçirdiği yerlerden. 2 — Yunanistanda bir mıntaka, bir harfin okunuşu. 3 — Matematik. 4 — Yabancılar (cemi), soru edatı. 5 — Bir şeyin etrafını çeviren uclar, gümüş. 6 — Çok güzel şeyler (cemi). 7 — Bir emir, dünya. 8 — Gece eğlenilen yerlerden. 9 — Dövüşmek.

Evvelki bulmacanın halledilmiş şekli

İstanbul Borsası 10/6/941

Londra	1	Sterlin		5,24
Nevyork	100	Dolar	132,20	132,—
Cenevre	100	İsv. Frc.		30,70
Madrid	100	Peçeta		12,9375
Yokoha	100	Yen		31,1375
Stokholm	100	İsveç K.		30,745

HALK Dili ile Havacılık

Hava taarruzlarından korunma

Gelecek tehlikeyi bilerek önceden tedbirlerin alınması, meydana gelecek faciayı küçültür ve telâfisi imkân dahilinde olan bir şekle sokar. Bunun için de devlet mekanizmasının ahenkli olan çalışması yanında halk yardımının da işbirliği yapmış olması zaruridir. Korunmayı iki esaslı sınıfa ayırabiliriz:

— Pasif korunma.
— Aktif korunma.

Pasif korunma, düşmanın taarruzuna mukabele etmeden sadece yerde alınacak tedbirlerle gözünden ve ateşinden saklanarak, yapacağı tesiri küçültmek gayesini güder.

Düşman gözünden saklanmanın büyük faydaları vardır. Hasım bombardımancıları kalabalık gördüğü noktalar üzerine bomba atacak olursa, az gayretle çok iş başarır. Gözden saklanmakla hasmın taarruz sahasını genişletmiş oluruz. Dolayısile kesafet kestiremiyeceğinden büyük bir sahayı bombalamak ve neticeyi biraz da tesadüfe bırakmak zorunda kalır.

Pasif korunmanın ikinci kısmını tesirden saklanma teşkil eder. Bu suretle de atılacak bombaların maddî tahribatına karşılık manevî tesiri ve bilhassa kıymeti olan şahısların kayıbını önlemek gibi müspet bir neticeyi temin etmiş oluruz. Bu hal, taarruza uğrıyanın maneviyatını yükselttiği kadar, taarruz edenin de bir hasıla alamaması dolayısile maneviyatını kırar. Bir hedefe yapılan müteaddid taarruzlar sonunda o mıntakanın hayatiyette hâlâ devam edişi muhakkak ki hasım için asabiyet havası uyandırır. Pasif müdafaa halk işidir.

Aktif çalişma ise, düşman gözünden ve ateşinden korunmakla beraber mukabele ve müdafaa edecek silâhları bir arada faaliyete geçirmektir. Bu müdafaa sistemi devlet sermayesi ve teşkilâtı tarafından idare edilir.

Halkın pasif müdafaasını emniyetle koruyacak ve düşman taarruzlarının bu müdafaa üzerindeki tesirini kıracak, dağıtacak ve nihayet püskürtecek olan aktif korunmadır.

Bir memlekette bu iki şekil müdafaanın tekâmülü, en müessir düşman hava akınlarına karşı mukavemet ve azimle durmak demektir. Birinin ihmali, ötekinin semereli olan faaliyetini hiçe indirecek kadar aksaklık verebilir.

Yapılan denemeler, alınan tedbirler ve hükûmetin halkı sık sık ikaz etmesi, teşkilâtın darlığından, malzemesinin kifayetsizliğinden değildir. Halk ve devlet işlerinin ahengini temin ve birinin ihmali ile meydana gelmesi melhuz aksaklığın zamanında önüne geçilmesi içindir. Devlet kendi borcunu ödemiştir. Halk vazifesini ihmal etmemelidir.

A. AHISKAL

Turgudluda havacılığa yazılan gençlerimiz

Turgudluda, Gedikli Hava okuluna yazılan gençlerimiz bir arada

Turgudlu (Hususî) — Şehrimiz gençlerinden istenilen evsafta otuz küsur genç gedikli hava okuluna kaydolunmuştur.

Bu muvaffakiyet, kaymakamımız Alâeddin Özgelenle Hava Kurumu başkanı Muzaffer Akkumun hakikî teşvik ve çalışma eserleridir.

Okula kabul olunan gençlerimiz, Kurum muhasebecisi Necmi ile ilk kafile olarak Ankaraya gitmişlerdir.

Gazetemiz namına bu gençlerle görüşerek havacılık hakkındaki tehassüsatlarını öğrenmek istedim.

«— Yaşamak istiyen milletler, göklerine hâkim olmalıdır» diyorlar ve havacılığın en kutsi ve ulvî bir meslek olduğunu ifade ediyorlar.

Bu büyük imanı taşıyan gençlerimize muvaffakiyetler temenni ederiz.

Samsun Belediye Riyasetinden:

İhtisas mevkii olduğu Heyeti Vekilece musaddak Belediyemizin 210 lira aylık ücretli Başmühendisliği münhaldir. Evsaf ve şeraiti lâzimeyi haiz taliblerin bir istida ile Belediye Reisliğine müracaat etmeleri ilân olunur. (4359)

Cumhuriyet Halk sütunu

Noterliklerde çalışan memurların dileği

Bursa birinci noter başkâtibi İhsan Ak'ün imzasile:

«Noterliklerde çalışan bizlerin gördüğümüz işler tamamen amme hizmetidir. Vazifelerimizden dolayı tamamen memurlar gibi Türk Ceza Kanunu hükümlerine tabiiz. Fakat ücretli memurlar için dahi tekaüdlük hakkı kabul edildiği halde biz istikbalimizi teminden mahrum kaldık. Noterlik kanunundaki muayyen hizmetler mukabili tecviz edilen cüz'î tazminatın da miktarı mahdud olan yüksek kazanclı noterliklerde çalışanlar müstesna - bizlere ödenmesine maddî imkân yoktur. Binaenaleyh, noterlik kanunu tadilâtında cezaevlerine tahsisi teemmül edilen gelirleri yüksek noterlerin fazla varidatından yüzde ellisinin biz zavallılara terki ve senelik hizmet mukabili tazminata bedel gayrisafî maaşlarımız nispetinde noterlerin gelirlerinden yüzde on ve kendi maaşlarımızdan yüzde beş tevkif suretile bir «Noter Memurları Yardım Sandığı» tesis edilmesi pek münasib olur. Bu suretle ihtiyarlık, malûliyet halinde bizlerin ve ölüm halinde de evlâd va ayalimizin himaye ve sıyanetinin kanunun tadili sırasında teminini sayın Adliye Vekilimizden direriz.»

İstanbul Cezaevinde Hasan Hüseyin Aşkına

Bahsettiğiniz talimatnameleri ya doğrudan doğruya Ankaradaki Devlet Demiryolları Umum Müdürlüğüne ve yahud da İstanbuldaki Sirkeci - Haydarpaşa İşletme Müdürlüklerinden birine istida ile müracaat ederek temin edebilirsiniz.

Tarabya Yeniköy caddesinde Nusret Tamere

Hikâyeler, bir kitabdan değil, müellifin muhtelif mecmualarda çıkmış eserlerinden tercüme edilmektedir.

Çorum Ovasaray köyünde Mustafa Taşçıya

Bankanın ismini kaydetmeği unuttuğunuz için şikâyetiniz hakkında hiç bir muamele yapılamadı.

ASKERLİK İŞLERİ

Sakat askerler yeniden muayene edilecek

Beyoğlu Yerli Askerlik Şubesinden:

332 ilâ 312 dahil bütün sakatlar yeniden muayene ettirilerek sakatlıklarının hangi kısma aid olduğunun tespitine lüzum hasıl olmuştur.

Bütün sakatların raporu ile nüfus cüzdanlarile ve ikişer aded fotografla - rile hemen şubeye müracaatleri. (9010)

YENİ ESERLER

Propaganda

Güzide arkadaşımız Sadri Ertem, edebî ve fikrî verimlerine ilâveten, irfan hayatımıza siyasî, iktısadî mevzulara dair eserlerle de hizmet etmek şiarında ve kabiliyetindedir. Politika felsefesi, modern Avrupa iktısad tarihi, Türk inkılâbının karakterleri, Avrupanın iskeleti gibi kitablar bu cümleden ve daima faydalı olmuş fikir mahsulleridir.

Sadri Ertem, bu defa da «Propaganda» ismi altında iki cildlik büyük bir eser hazırlamış, bunlardan ilkini neşretmiştir.

Asrın mühim mücadele unsurlarından olan propaganda, son dünya harbinden evvel ve sonra, bir ordu derecesinde müessir bir kudret âmili haline yükselmiştir. Sadri Ertem propagandayı doğuran ve yaşatan cemiyet psikolojisile kütle cereyanlarını geniş şekilde tetkik etmekte, tahsisan parlamento ve matbuat müesseseleri üzerinde ehemmiyetle durmaktadır. Bu arada Kemalizme, Türk matbuatının vasıflarına ve rollerine ehemmiyetle temas edilmiştir.

«Propaganda» bu günün aktüalitesini teşkil eden engin bir mevzuu ciddî ve kifayetli bir kavrayışla teşrih ve tahlil etmesi itibarile hemen herkesin pek çok istifade edeceği bir eserdir. Mutlaka okumalısınız. Tavsiye ederiz.

Herkes kendi hayatını yaşar

Tanınmış hikâyeci arkadaşımız Bekir Sıdkı Kunt, yeni yazdığı 6 hikâyeyi bu isim altında toplayarak kitab halinde neşretmiştir. Bekir Sıdkı memleket intıbaları geniş bir muharrirdir. Halk psikolojisini ve yurd hususiyetlerini ehliyetle işleyerek canlı levhalar halinde tebarüz ettirmekte sezgileri kuvvetlidir. Yeni kitabında da bu renkleri ve kokuları bulacaksınız. Eseri karilerimize hararetle tavsiye ederiz.

İhtiras yakıyor

M. Süleyman Çelebi tarafından bilhassa gençlik için günün içtimaî hayatı çok kıymetli küçük hitabelerle tasvir edilerek yazılmıştır. Karilerimize tavsiye ederiz.

Reaya ve köylü

Ötedenberi iktısadî meseleler ve iktısad tarihine aid mevzular üzerinde çalışmakla temayüz etmiş ve şimdiye kadar «Bir yarım müstemleke oluş tarihi», «Ecnebi sermayesine karşı kalkınmalar», «Osmanlı İmparatorluğunda zayi» gibi mühim eserler neşretmiş olan muharrir arkadaşımız Hüseyin Avninin son defa «Reaya ve köylü» isminde bir kitabı daha intişar sahasına çıkmıştır. Hüseyin avni bu eserinde köylünün Feodal nizamdan başlayarak ne şekilde inkişaf ve tekâmül ettiği, bu günkü modern zürra tipinin ne suretle vücude geldiğini derin bir tetkik mahsulü olarak pek vâkıfane bir şekilde izah etmektedir. Gençlerimize ve münevverlerimize tavsiye ederiz.

Leylî Tıb Talebe Yurdunun Tabib ve Eczacı kısımları için alınacak talebenin kabul şartları

1 — Bu yıl Leylî Tıb Talebe Yurduna Tıb talebesile birlikte Eczacı talebe dahi alınacaktır. Eczacılar mezun olduktan sonra üç sene mecburî hizmetle mükellef tutulacaklardır.

2 — İsteklilerin aşağıda yazılı vesikaları tamamlamış oldukları halde, ve tıb ve eczacı kısmından hangisine girmek istediklerini bildirmek şartile doğrudan doğruya Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletine müracaat etmeleri ve dilekçelerinde sabit ve sarih adres vermeleri lâzımdır. (Dilekçe ve vesikaların Vekâletçe alındığı taliblerin adreslerine bildirileceği gibi kabul edilip edilmediği de gene adreslerine ayrıca yazılacaktır. Müracaat kadrodan fazla olursa gazetelerle ilân olunacaktır.)

3 — Kabul muamelesi, dilekçenin gönderildiği tarihe göre değil, vesikaların tamamlandığı tarihe göre yapılacaktır. Noksan evrakla müracaat edenler, vesikalarını tamamlayacakları tarihe kadar müracaat etmemiş sayılırlar ve haklarında hiç bir muamele yapılmaz.

4 — Hangi kısım için olursa olsun pek iyi dereceli lise mezunları tercihan kabul edilecektir. Bunlardan sonra, vesikaları tamamlanmış olarak yapılmış müracaat sırasına göre iyi dereceliler ve gene kadroda yer kalırsa ayni sıra gözetilmek şartile ve en küçük sınıflardan başlanmak üzere fakülteye devam eden müracaat sahibleri alınacaktır.

5 — Yaşları 22 yi geçkin bulunanlarla Yurdda okumaya ve ileride mecburî hizmetlerini yapmaya engel olacak bir hastalığı veya arızası olanlar ve evliler kabul edilmezler.

6 — a) F. K. B. sınıfı için: Tam devreli liselerden veya lise derecesinde olduğu Maarif Vekâletince tasdik edilmiş mekteblerden pek iyi veya iyi derece ile mezun olmuş, olgunluk imtihanını vermiş olmak;

b) Diğer sınıflar için: Bulunduğu sınıfı iyi derece ile geçmiş, yabancı dil ve askerlik imtihanlarını vermiş olmak (Tıb Fakültesi üçüncü sömestri için F. K. B. sınıfını iyi derece ile bitirmiş ve vizelerini iyi derece ile vermiş olmak) lâzımdır.

7 — Gönderilecek vesikalar şunlardır:

a) Türkiye Cumhuriyeti tebaası olduğunu bildiren nüfus hüviyet cüzdanının aslı veya fotograflı ve tasdikli sureti,

b) Lise bitirme ve olgunluk şehadetnamelerinin asılları (imtihanlarını tamamen bitirdikleri halde şehadetnamelerinin tasdik muamelesi gecikmiş olanlar Mekteb Müdürlüğünün - ayni zamanda bitirme ve olgunluk derecelerini de gösteren - fotograflı bir vesikasını göndereceklerdir. Liseden bir sene evvel ve daha evvel mezun olanlar bu müddeti nerede ve ne suretle geçirdiklerini bildirmeğe ve tevsike mecburdurlar.)

c) Tıb Fakültesi birinci sınıfı için F. K. B. imtihan notlarını ve üçüncü sömestri için F. K. B. sınıfile vize notlarını bildiren Dekanlık vesikası,

d) Okudukları mekteblerden veya mahallî Emniyet idaresinden alınmış hüsnühal varakası,

e) Basılmış örneğinde yazılı ve üstünde tasdikli fotografı bulunan bir sıhhat raporu (Hastane Baştabibleri bu raporu mühürle kapatılmış zarflı olarak isteklilere verecektir.)

Muayeneler: Ankara, Diyarbakır, Erzurum, Haydarpaşa, Sıvas Nümune hastanelerile İstanbul Çocuk hastanesinde ve Adana, Aydın, Balıkesir, Bursa, İzmir, Konya, Samsun Memleket hastanelerinde yapılacaktır. Muayene için istekliler, bu hastanelerin bulunduğu Vilâyetlerin Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Müdürlüklerine bir dilekçe ile bizzat müracaat edeceklerdir.

f) 4,5 X 6 boyunda 6 tane fotograf (cepheden alınmış ve ince kâğıda basılmış olacaktır.)

8 — Kabul edildikleri kendilerine tebliğ olunanlar, Yurda iltihak ederken, örneği aşağıda yazılı ve Noterlikçe tasdikli bir taahhüd senedini birlikte götürmeğe mecburdurlar. Taahhüd senedsiz veya örneğine uymıyan taahhüd senedile Yurda müracaat edenlerin kabul muamelesi yapılmaz. (Bu sened istekli tarafından aynen tanzim ve imza edilecek ve alt kısmı örneğinde görüldüğü gibi kefili tarafından keza aynen ve tamamen yazılarak imzalanacaktır.)

TAAHHÜD SENEDİ ÖRNEĞİ

Leylî Tıb Talebe Yurduna kabul edilerek her hangi bir Tıb Fakültesinden tabib olarak çıktığımda 2000 sayılı kanun mucibince Yurdda geçirdiğim zamanın (tatiller de dahil) üçte ikisi kadar bir müddetle [1] Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletinin lüzum göreceği mahallerde hizmet ifasını kabul etmediğim veya muayyen müddeti bitirmeden hizmeti terkeylediğim takdirde Yurdda benim için sarfolunan paranın iki katını ödemeği ve tıb tahsilini terkettiğim veya sıhhî sebebler dışında Fakülteden daimî olarak çıkarıldığım, yahud Yurdda bir seneden az bir müddet kalarak yurdu terkeylediğim takdirde benim için sarfedilmiş olan parayı tamamen ödemeği ve bu taahhüd senedi mucibince benden istenecek paralar için ödemek mecburiyetinde olduğum tarihten itibaren % 9 faiz yürütülmesini ve 2000 sayılı kanunun diğer cezaî hükümlerinin de hakkımda tatbikını kabul ve taahhüd eylerim.

İmza ve sarih ikametgâh adresi

Yukarıda adres ve hüviyeti yazılı olan ... nın bu taahhüdname mucibince ödemek mecburiyetinde bulunduğu her ders yılı için üç yüz lira olmak üzere bütün tahsil müddeti için cem'an 1800 [2] lirayı ve iki katını ödemek mecburiyeti hasıl olduğu takdirde 3600 [3] liraya kadar parayı, faizile beraber borçlu ... ile birlikte müteselsil kefil ve müşterek müteselsil borçlu sıfatile ödeyeceğim.

Kefilin mesleği ve sarih adresi

[1] Eczacıların tanzim edecekleri senedler (Leylî Tıb Talebe Yurduna kabul edilerek devlet hesabına okuyup eczacı çıktığımda 3989 sayılı kanun mucibince üç sene müddetle Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekâletinin ... ilâh) şeklinde yazılacaktır.

[2] Eczacılar için 1200 lira

[3] Eczacılar için 2400 lira. (4448)

Maden Tetkik ve Arama Enstitüsü Genel Direktörlüğünden:

Zonguldakta leylî ve meccanî olarak açılmış bulunan Maden Teknisyen mektebinin birinciteşrin 1941 de başlıyacak ikinci devresi için namzed kaydedilmektedir.

İşbu teknik mektebin biri nazarî, diğeri amelî olmak üzere iki sömestre ayrılmış dört senelik tahsili vardır.

Maarif Vekâletince tasvib ve kabul edildiği veçhile bu mektebe en az orta okul tahsilini bitirmiş olanlar alındığına ve mektebin tahsil müddeti dört yıl olduğuna göre mezunları 3656 sayılı kanunun 3 üncü maddesinin D fıkrası hükmünden istifade edebilecek derecede tahsil görmüş sayılacaklar ve lise mezunlarından bir sene fazla okuyanların hukukuna sahib bulunacaklardır.

Aşağıdaki şartları haiz olan isteklilerin mecbur tutulacakları 150 günlük amelî ocak stajlarına başlamak üzere Zonguldaktaki mezkûr mekteb Müdürlüğüne vesikalarile bizzat müracaatleri lüzumu ilân olunur.

1 — Türk vatandaşı olmak,

2 — İyi hal ve ahlâk sahibi olduğunu tevsik etmek,

3 — Bulaşıcı hastalıklarla malûl olmamak, bünyesi maden ocaklarında amelî çalışmağa müsaid bulunmak «Sıhhî muayene Zonguldakta yapılacaktır.»

4 — En az orta mekteb yahud orta derecede San'at mektebi diploma veya vesikasını ibraz etmek,

5 — Asgarî 16 ve azamî 25 yaşını bitirmiş bulunmak,

6 — Dört aded vesika fotoğrafı vermek.

Stajını yapan namzedler 25 eylûl 1941 de hesab, hendese, cebir ve türkçeden yazılı imtihana tâbi tutulacaklar ve muvaffak olanlar mektebe kayıd ve kabul edileceklerdir. «3126» (4375)

RADYO

Bu günkü program

7,30	Program	18,03	Saz eserleri
7,33	Müzik (Pl.)	18,15	Konuşmalar
7,45	Haberler	18,45	Çocuk saati
8,00	Müzik (Pl.)	19,30	Haberler
8,30	Evin saati	19,45	Çifte fasıl
★		20,15	Rad. gazetesi
12,30	Program	20,45	Halk türküsü
12,33	Peşrefler	21,00	Konuşma
12,45	Haberler	21,10	Plâklar
13,00	Orkestra	21,25	bando
13,20	Şarkılar	22,10	Koşmalar
13,35	Orkestra	22,30	Haberler
★		22,45	Caz (Pl.)
18,00	Program	23,30	Kapanış.

Albay Kemal Şahin

Maltepedeki evinde uzun zamandanberi çekmekte olduğu anjin hastalığından kurtulamıyarak 9 haziran pazartesi günü vefat etmiştir. Cenazesi salı günü öğle namazı Maltepe camiinde kılındıktan sonra Maltepede Karatepedeki aile mezarlığına defnedilmiştir. Mevlâ rahmet eyleye.

İstanbul Belediyesi Şehir Tiyatrosu müdürlüğünden:

Müessesemizin dram, komedi, çocuk kısımlarında temsil ettirmek üzere piyes vermek arzu eden muharrir ve mütercimlerin eserlerini nihayet 1 ağustos 941 tarihine kadar Tepebaşı Şehir Tiyatrosu kütübhane memurluğuna göndermeleri lâzımdır.

Karadeniz Ereglisi Sulh Hukuk Hâkimliğinden:

941/321

Karadeniz Ereglisinin Orhanlar mahallesinden Yusuf oğlu İsmail Onsekizin bu mahalleden Ali Onsekiz ve rüfekası aleyhlerine ikame ettiği Ereğlinin Orhanlar mahallesinde kâin bir bab hanenin taksim ve izalei şuyuu davasının icra kılınmakta olan muhakemesinde, mezkûr evde babaları mehmed Asafın vefatı hasebile hissesinin sahibi intikali bulunan bu mahalle halkından Onsekizoğlu Mehmed Asaf karısı Hikmetle oğlu Kenanın mahallî ikametlerinin malûm olmamasından tebligat icra kılınamamış ve bu babdaki davetiye varakasının ilânen tebliğine mahkemece karar verilmiş olduğundan dahili dava olunan mumaileyhima Hikmet ve Kenanın muhakeme günü olan 26/6/941 tarihine müsadif perşembe günü saat 10 da Karadeniz Ereglisi Sulh Hukuk mahkemesinde ispatı vücud etmeleri, aksi takdirde haklarında gıyaplarında muhakemeye devam olunacağı davetiye makamına kaim olmak üzere ilân olunur. (5504)

İstanbul Asliye 3 üncü Hukuk Mahkemesinden:

941/164

Müddei: Mihri Karaağaç,

Müddeaaleyh: Beyoğlunda Mis sokağında 36 No. lu apantımanın 3 üncü katında mukim Nihad Demir Karaağaç

Müddei Mihri tarafından müddeaaleyh Nihad aleyhine açılan boşanma davası için müddeaaleyhin 10/6/1941 salı günü saat 14 te mahkememizde hazır bulunması lüzumu ilânen tebliğ edilmesi üzerine mumaileyhin o gün gelmemesi veya bir vekil göndermemesine mebni hakkında gıyab kararı ittihaz olunmuş ve imlâ kılınan bu karara aid ihbarnamenin bir nüshası da mahkeme divanhanesine asılmış ve keyfiyetin on beş gün müddetle ilânı için tahkikatın 11/7/941 cuma günü saat 14 e bırakılmış olduğu tebliğ yerine geçmek üzere ilân olunur. (5498)

İKİ ESİR

Yazan: *Lajos Zilahy* — 73 — Çeviren: *F. Zâhir Törümküney*

— Peterciğim, dedi. Podçuvoşi kampından bir erbaş gelmiş. Benim biraz işlerim var. Hesab cedvellerini dolduracağım. Onunla lûtfen sen meşgul oluver.

Peter salona indi. Salonda elektrik bulunmadığından masanın üstünde bir petrol lâmbası yanıyordu. Dışarısı henüz aydınlıktı. Fakat salonun küçük bir penceresinden başka ışık alacak bir deliği bulunmadığından burası erkenden kararırdı.

Erbaş kapının dibinde duruyordu. Peter içeri girince topuklarını vurarak selâm aldı.

— Teğmenim Podçuvoşi kampındaki esir subaylar ve erbaşları için üç çuval lahana istemeğe geldim.

Peter dalgın bir tavırla masanın başına geçti. Çekmeceyi açtı. İçinden bir takım kâğıdlar çıkardı. Makbuz dol - duracaktı. Vesikasız ve makbuzsuz kimseye bir tek domates bile vermiyordu. Miskinler otelinde mükemmel bir levazım teşkilâtı kurulmuştu.

Peter makbuzu doldurdu. Erbaşa altını imza etmek üzere uzattı.

Erbaş yaklaştı. Makbuzu imza etmek üzere masanın üzerine eğildi. Petrol lâmbasının soluk ışığı yüzüne vurdu.

Peter'in gözleri hayretten büyüdü. Kalbi heyecandan sıkışıyor, duracak gibi oluyordu.

Erbaş Adam Mişka idi.

Orada masanın yanında, dizleri yamalı, kol ağızları yüzülmüş, lekeli bir elbiseyle perişan bir kıyafette duruyordu. Fotinleri iple bağlanmıştı.

Peter fırladı. Adam Mişka'yı omuzlarından yakaladı. Yanılmadığına kani olmak için yüzünü yüzüne yaklaştırdı. Dikkatle baktı. Bir müddet bu vaziyette durdular. Peter gözlerine inanamıyordu. Adam Mişka'nın babası generaldı. Onun burada ne işi vardı?

Nihayet kendini biraz topladı. Fısıldıyarak sordu:

— Adın nedir?

Bakışları tıpkı bir deliye benziyordu. Erbaşın korkudan beti benzi atmıştı. Karşısındaki adamın bu garib hareketlerine hiç bir mana veremiyordu. Onu büsbütün coşturmaktan korkarak, yavaş, mütevazı bir sesle cevab verdi:

— Doktor Adam Mişka...

Peter omuzlarını bıraktı. Olduğu yerde hafifçe sendeledi. Düşmemek için masaya tutundu. Yüzüne bakmadan sordu:

— Ne zamandanberi esir bulunuyorsun?

— Üç senedenberi teğmenim. İki buçuk sene Tomskta kaldım. Altı ay evvel buraya, Tobolska getirdiler...

Peter sağ elile masaya dayanmış, gözleri yuvalarından fırlamış, deli gibi petrol lâmbasına bakıyordu. Adam Mişka onun bu halini gördükçe eriyor, buradan hayırlısile kapağı atmak için çareler arıyordu. Çoktan lâhanadan da vazgeçmişti. Koşarak kaçmağı düşünüyor, fakat bu adamın kendisini öyle kolay kolay salıvermiyeceğini, belki de kaçtığını görünce peşinden fırlayıp gırtlağına sarılacağını aklına getiriyor, soğuk terler döküyordu. Gene en münasib hareket onu teskin etmekti. Çekinerek sordu:

— Beni birisine mi benzettiniz teğmenim?

Peter gözlerini kaldırdı. Uzun uzun Adam Mişka'nın yüzüne baktı. Dudakları kıpırdadı. Bir şeyler söylemek istiyor, fakat muktedir olamıyordu. Sonra birdenbire hıçkırıklı bir sesle bağırdı:

— Sen karımı tanıyorsun!

Bunu söyler söylemez masaya kapandı. Vücudü hıçkırıklarla sarsılmağa başladı.

Adam Mişka ihtiyarsız bir hareketle petrol lâmbasını masanın öbür ucuna koydu. Peter'in dirseğile itere: lâmbayı düşürmesinden endişe etmişti.

Sonra bir adım geri çekilerek esas vaziyetinde durdu. Bu hâdise onun ruhunda derin bir akis uyandırmıştı. Tanıdığı kadınların hayallerini birer birer zihninden geçiriyor ve bu teğmenin karısı içlerinden acaba hangisi idi diye düşünüyordu.

Peter birdenbire sükûnet buldu. Başını kaldırıp Adam Mişka'nın yüzüne baktı. Boğuk bir sesle sordu:

— Benim kim olduğumu biliyor musun?

Adam Mişka bir saniye Peter'in yüzünü tetkik etti:

— Buraya geldiğimdenberi sizi müteadid defa gördüğümü hatırlıyorum. Fakat isminizi bilmiyorum.

Peter gene uzun bir müddet sustu. Gözlerini dikmiş heyecanla yüzüne bakıyordu. Bu suretle ona düşünmek, hafızasını yoklamak fırsatını vermek istiyordu. Adam Mişka'nın bakışlarından kendisini tanımasına imkân olmadığına kanaat getirince yavaşça söyledi:

— Ben Peter Takaç'ım. Karımın adı...

Adam Mişka birdenbire elini kaldırdı. Bu suretle sanki Peter'den evvel davranmak istediğini anlatmağa çalışıyordu. Birdednbire bağırdı:

— Miett!

Peter karısının ismini üç senedenberi yabancı bir adamın ağzından ilk defa işitiyordu. Adam Mişka'nın dudaklarından dökülen bu bir tek kelime, bir burgu gibi kalbine saplandı. Karşısında karısının mütebessim hayali belirdi. Tekrar masanın üstüne kapandı. Sarsıla sarsıla, boğula boğula ağlıyordu.

Adam Mişka bir sandalye alarak Peter'in yanına oturdu. Elini omzuna koydu. Peter'in çektiği ıstırabın derinliğini anlıyor, onu teselli etmek için çırpınıyordu. Fakat bu saniyede onun da içi o kadar doluydu ki, coşmamak, bağıra bağıra ağlamamak için kendini güç zaptediyordu. Sadece:

— Ağlama kardeşim, diye bildi.

Peter yavaş yavaş sükûnet buluyordu. Başını kaldırdı. Fakat Adam Mişka'nın yüzüne bakamıyordu. Âsabına hâkim olamadığı, bir çocuk gibi hıçkıra hıçkıra ağladığı için utanıyordu. Esaret hayatında bu ilk defa vaki oluyordu. Derin bir uykudan uyanmış gibi gözlerini oğuşturuyardu. Sakalları gözyaşlarile ıslanmış, yüzü acı acı kaşınıyordu. Mendilini çıkarmak için davrandı. Sonra bundan vazgeeçrek, yüzünü ve gözlerini elinin tersile kuruladı.

Bir kaç defa öksürdü. Sonra yavaş yavaş başını çevirdi. Uzun uzun Adam Mişka'nın yüzüne baktı. İçini çekerek söyledi:

— Sen, benim ıstırabımı anlıyamazsın arkadaş. Çünkü bekârsın... Sevilen bir kadının hasretini çekmenin ne olduğunu bilemezsin...

Adam Mişka'nın ince sarı bıyıklı dudağı hafifçe kımıldadı. Yüzünde biraz müstehzi, biraz mahzun bir tebessüm belirdi:

— Harb patladığı zaman, henüz üç haftalık evliydim...

Peter'in hayretten gözleri büyüdü.

— Demek sen evli bir adamsın öyle mi?

— Tabiî. Toronyi Eva'yı aldım. Tanımıyor musun?

Peter hafızasını yokladı. Bu ismi hiç de yabancı bulmuyordu. Birden gözleri parladı. Yanika'nın bir defa bu kızdan bahsettiğini ve Adam Mişka'nın ona kur yaptığını söylediğini hatırladı.

Bir müdedt konuşmadılar. İkisinin de hayalinde geçmiş günlerin hatıraları canlanmıştı. Sükûtu Peter bozdu:

— Akşam yemeğine burada kal. Bir büyük şişe kırmızı Kırım şarabım var. Kafaları çeker, biraz lâf atarız...

— Bugün kalamam. Bunu evvelden haber verip, izin almaklığım icab ederdi. Belki yarın akşam gelirim...

Peter, Adam Mişka'yı kapıya kadar geçirdi. Kapının önünde ayrılırlarken bir müddet gözgöze kaldılar. Sonra coşkun bir atılışla kucaklaştılar.

Peter akşam yemeğinden sonra bahçeye çıktı. Tenha bir köşeye çekildi. Sıcak bir ağustos akşamıydı. Yaprak bile kıpırdamıyordu. Saat dokuzu geçmiş olmasına rağmen güneş henüz batmamıştı.

Bartha ile Vedreş, uzun bir değneğin üzerinden Kamerad'ı atlatarak eğleniyorlardı.

Mezeyi, Çaba, Senteşi ve Lukaç kapının önündeki büyük ağacın altına oturmuşlar, iskambil oynuyorlardı.

Rosiçki merdivene ilişmiş kitar çalıyordu.

(Arkası var)